

5. ROZWIJAĆ SIĘ PO BOŻEMU

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ◆ nabywanie umiejętności pracy nad własnym charakterem;
- ◆ zrozumienie wartości poznania samego siebie i pracy nad sobą w życiu osoby wierzącej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- ◆ wyjaśnia pochodzenie i uniwersalność maksymy „poznaj samego siebie”;
- ◆ podaje argumenty na rzecz samopoznania;
- ◆ tłumaczy trudności związane z samopoznaniem;
- ◆ definiuje pojęcia „temperament” i „charakter”;
- ◆ charakteryzuje typy temperamentu według Hipokratesa;
- ◆ potrafi wytłumaczyć, na czym polega proces pracy nad sobą z perspektywy osoby wierzącej.

Wartości

- ◆ kształtowanie swego charakteru w oparciu o Słowo Boże;
- ◆ przyjęcie odpowiedzialności za własny rozwój.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – pogadanka. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło „poznaj samego siebie”, a następnie zadaje uczniom pytania:

1. Czy kiedykolwiek zetknęli się z zapisanym hasłem?
2. Do kogo, ich zdaniem, kierowane jest wezwanie do poznania samego siebie?

Podsumowanie: maksyma „poznaj samego siebie” pochodzi od Chilona – jednego z siedmiu mędrców starożytnej Grecji, wyryta była na frontonie świątyni w Delfach i upowszechnił ją Sokrates. Ukazując uniwersalność hasła, warto wykorzystać fragment encykliki *Fides et ratio* (załącznik 1).

Rozwinięcie tematu

Metoda – miniwykład. Nauczyciel przybliży uczniom postać Hipokratesa – „ojca medycyny”, autora typologii temperamentów. Jeśli uzna za celowe, może podkreślić, że w przysiędze Hipokratesa, którą składali w starożytności lekarze, można znaleźć ciągle aktualne zobowiązania, m.in.: „Nikommu, nawet na żądanie, nie podam śmiertelnej trucizny ani nikomu nie będę jej doradzał, podobnie też nie dam nigdy niewiedzie środka na poronienie”.

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel prosi uczniów o odczytanie fragmentu z podręcznika zaczynającego się od słów „Ludzie od dawna zajmowali się temperamentem” s. 32 i przygotowanie odpowiedzi na pytania:

1. Jaka jest różnica między temperamentem a charakterem?
2. Które z typów temperamentu według Hipokratesa będzie cechowała równowaga emocjonalna, a które duża ekspresja?
3. Jaki jest cel wychowania zdaniem św. Jana Pawła II?

Nauczyciel sprawdza poprawność udzielonych przez uczniów odpowiedzi. Podsumowanie: temperament ujawnia się we wczesnym dzieciństwie, jest trwały i stanowi jedną z cech składowych osobowości, charakter natomiast nie jest wrodzony i podlega kształtowaniu przez działanie samego człowieka oraz czynniki zewnętrzne (rodzinę, wspólnotę, grupę rówieśniczą).

Metoda – praca w grupach. Nauczyciel odczytuje fragment katechезы wygłoszonej przez św. J.H. Newmana (załącznik 2), poprzedzając lekturę krótką informacją na temat świętego – wybitnego myśliciela, który jako anglikański pastor i uznany teolog, przeszedł w wieku 44 lat na katolicyzm, a w wieku 88 lat mianowany został kardynałem przez papieża Leona XIII. Następnie dzieli klasę na grupy, dając każdej jedno z pytań do opracowania (można też przeprowadzić *dyskusję na forum*):

1. Jakie trudności mogą pojawić się w procesie samopoznania?
2. W czym poznanie samego siebie może być pomocne chrześcijanom?
3. Dlaczego niektórzy wierzący nie dążą do poznania samego siebie?

Wyniki pracy grup zapisywane są na tablicy. Nauczyciel zwraca uwagę szczególnie na te wypowiedzi uczniów, w których samopoznanie powiązali z nawróceniem, rozpoznananiem swoich wad i cnót, poszukiwaniem prawdy o sobie, odrzuceniem fałszywego obrazu siebie. Nauczyciel zaznacza, że receptą na pojawiające się trudności w pracy nad sobą jest wsłuchanie się w to, co mówi do nas Bóg – bliski nam, wspierający nas swą łaską i znający nas lepiej niż my siebie.

Ta część lekcji kończy się odczytaniem fragmentu z podręcznika, z ramki *Trzeba bardziej słuchać Boga* s. 34 – alternatywnie można wykorzystać fragment Psalmu 139 (załącznik 3).

Zakończenie

Maksyma „poznaj samego siebie” jest zaproszeniem każdego człowieka do:

- odkrycia, kim się jest;
- odróżnienia tego, na co ma wpływ (charakter), a co jest od niego niezależne (temperament);
- rozpoczęcia pracy nad sobą, w tym nad swoim charakterem.

Ważne, aby każdy chrześcijanin pamiętał, że Bóg towarzyszy mu na tej drodze, co potwierdzają słowa Pisma Świętego.

Notatka

Starożytna maksyma „poznaj samego siebie” stanowi zachętę dla każdego człowieka, aby ten stając w prawdzie o sobie, odkrył, kim jest i rozpoczął z Bożą pomocą pracę nad sobą.

Korelacja z edukacją szkolną

- ♦ filozofia – hasło „poznaj samego siebie” oraz objaśnianie koncepcji uprawiania filozofii poprzez autorefleksję;
- ♦ język polski – doskonalenie umiejętności pracy z tekstem.

Inne możliwości realizacji

Metoda – karta pracy. Nauczyciel rozdaje każdemu uczniowi kartę pracy (załącznik 4) i prosi o jej wypełnienie. Po zakończonej pracy nauczyciel sprawdza poprawność nazw temperamentów. Przypomina, że nie da się sprowadzić temperamentu człowieka do jednego typu, ponieważ każdy z nas mieści w sobie różne, czasem przeciwstawne cechy.